

“Οι Έλληνες του 1821 ήταν πιστοί ορθόδοξοι Χριστιανοί”

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Αιτωλίας και Ακαρνανίας](#)

Ποιμαντορική Εγκύκλιο για τις Εορτές της Εξόδου 2021 και την Κυριακή των Βαΐων εξέδωσε ο Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αιτωλίας και Ακαρνανίας κ. Κοσμάς. “Σήμερα, αγαπητοί πατέρες και αδελφοί, **εορτάζουμε την περηφανή και υπέρλαμπρη εορτή των Βαΐων**, εορτάζουμε την θριαμβευτική είσοδο του Κυρίου εις τα Ιεροσόλυμα. Έρχεται ο Θεός των όλων, ο Θεός της αγάπης και της ευσπλαχνίας να πάθη ως άνθρωπος για να ελευθερώση τον σκλαβωμένο, από την θανατηφόρο αμαρτία, άνθρωπο. Αυτήν την αγία ημέρα, όλοι οι Έλληνες, μα περισσότερο **εμείς που κατοικούμε στα ιερά χώματα της Αιτωλίας και Ακαρνανίας στρέφουμε το βλέμμα μας, την καρδιά μας, το είναι μας στο Μεσολόγγι μας. Στεκόμαστε με τιμή και σεβασμό εμπρός στους ήρωες προμάχους της Ιεράς Πόλεως**, οι οποίοι για του Χριστού την πίστη την αγία και για την ελευθερία της γλυκυτάτης πατρίδος **έκαναν την ηρωική Έξοδο** και προτίμησαν να πεθάνουν παρά να παραδοθούν στους Αγαρηνούς. **Εφέτος ο εορτασμός έπρεπε και πρέπει να είναι λαμπρότερος**. Το έτος που διανύουμε συμπληρώνονται διακόσια χρόνια από το 1821, κατά το οποίο ακούστηκε η

σάλπιγγα για τον άγιο και ιερό ξεσηκωμό του Γένους” αναφέρει, μεταξύ άλλων, ο Σεβασμιώτατος.

Περαιτέρω, ο Μητροπολίτης αναφέρει τα εξής:

“Οι Έλληνες του 1821 ήταν πιστοί ορθόδοξοι Χριστιανοί, και με τη βοήθεια του Τριαδικού Θεού, με τις πρεσβείες της Παναγίας και των αγίων μας, έκαναν το θαύμα.

Μπορεί εμείς σήμερα που απολαμβάνουμε τον ελεύθερο αέρα, που μας χάρισαν εκείνοι με το αίμα τους, να μην αναφέρουμε καθόλου την παρουσία και την προσφορά του Θεού και της Εκκλησίας στους αγώνες του 1821. Όμως, εκείνοι που θυσιάστηκαν αγωνιζόμενοι, μας λένε την αλήθεια.

Οι επίσημοι εκπρόσωποι του Έθνους μας, στην ιστορική Α' Εθνοσυνέλευσι της Επιδαύρου, το ομολόγησαν: «Έχουν περάσει δέκα μήνες από τότε που αρχίσαμε τον αγώνα του εθνικού πολέμου. Ο ύψιστος Θεός μας εβοήθησε αν και δεν ήμασταν αρκετά προετοιμασμένοι» (Αρχεία Ελληνικής Παλιγγενεσίας, 1821-1822, τ. α', σελ. 40-42).

«Η ευτυχία για εμάς είναι η να πεθάνουμε ελεύθεροι και χριστιανοί η να νικήσουμε όπως μέχρι τώρα νικήσαμε διά μόνης της θείας δυνάμεως του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού και διά της θείας Του βοήθειας» (Δ. Κοκκίνου, τ. 3 σελ. 355)

«Μάχου υπέρ πίστεως και πατρίδος» έγραφε ο Αλέξανδρος Υψηλάντης στην προκήρυξί του, ο οποίος απέθανε απαγγέλλοντας το «Πάτερ ημών»”.

Προς το τέλος του μηνύματός του, ο Σεβασμιώτατος εφιστά την προσοχή:

“Σήμερα, εμείς, προσοχή, αδελφοί! Μην αλλοιωθούμε και λησμονήσουμε την καθαρή ιστορία και τη θυσία των πολεμάρχων του 1821 και των Ελευθέρων Πολιορκημένων. Μη τους προδώσουμε. Φρίττουν τα ιερά λείψανα των Προμάχων του Μεσολογγίου εκεί στον «Τύμβο των Ηρώων». Όλοι τους έκρυψαν στα κατάβαθα της ψυχής τους το «ευ» και το «παν», τα οποία για τον Έλληνα της τουρκοκρατίας ήταν η πίστι στην Ορθοδοξία και η αγάπη για την Ελλάδα, την πατρίδα του.

Αυτό είναι το μήνυμα του 1821. Όχι εκείνα που μας λένε και γράφουν ξένοι γραϊκύλοι, οι οποίοι θέλουν να παραχαράξουν την ελληνική ιστορία μας. Οφείλουμε κι εμείς να κλείσουμε στην καρδιά μας το αιώνιο παράδειγμα των αγωνιστών του 1821”.

ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΤΕ:

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ:

Ο ΧΑΡΙΤΙ ΘΕΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΣ ΚΑΙ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΟΣΜΑΣ

ΤΗΣ ΑΓΙΩΤΑΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ

Πρός τό Χριστεπώνυμον Πλήρωμα τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Σήμερα, ἀγαπητοὶ πατέρες καὶ ἀδελφοί, ἐορτάζουμε τὴν περηφανὴ καὶ ὑπέρλαμπρη ἐορτὴ τῶν Βαΐων, ἐορτάζουμε τὴν θριαμβευτικὴ εἴσοδο τοῦ Κυρίου εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἐρχεται ὁ Θεὸς τῶν ὅλων, ὁ Θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ τῆς εὐσπλαχνίας νὰ πάθῃ ὡς ἄνθρωπος γιὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν σκλαβωμένο, ἀπὸ τὴν θανατηφόρο ἁμαρτία, ἄνθρωπο.

Αὐτὴν τὴν ἀγία ἡμέρα, ὅλοι οἱ Ἕλληνες, μὰ περισσότερο ἐμεῖς ποὺ κατοικοῦμε στὰ ἱερὰ χῶματα τῆς Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας στρέφουμε τὸ βλέμμα μας, τὴν καρδιά μας, τὸ εἶναι μας **στοὺς Μεσολόγγι μας**. Στεκόμαστε μὲ τιμὴ καὶ σεβασμὸ **ἐμπρὸς στοὺς ἥρωες προμάχους τῆς Ἱερᾶς Πόλεως**, οἱ ὅποιοι γιὰ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστη τὴν ἀγία καὶ γιὰ τὴν ἐλευθερία τῆς γλυκυτάτης πατρίδος ἔκαναν τὴν **ἥρωικὴ Ἑξοδο** καὶ προτίμησαν νὰ πεθάνουν παρὰ νὰ παραδοθοῦν στοὺς Ἀγαρηνοὺς.

Ἐφέτος ὁ ἐορτασμὸς ἔπρεπε καὶ πρέπει νὰ εἶναι λαμπρότερος. Τὸ ἔτος ποὺ διανύουμε συμπληρώνονται διακόσια χρόνια ἀπὸ τὸ 1821, κατὰ τὸ ὁποῖο ἀκούστηκε ἡ σάλπιγγα γιὰ τὸν ἅγιον καὶ ἱερὸν ξεσηκωμὸ τοῦ Γένους.

Σήμερα, αὐτὴ τὴ μεγάλη ἡμέρα γιὰ τὴν Ὁρθοδοξία μας, γιὰ τὸ Μεσολόγγι μας, γιὰ τὴν Ἑλλάδα μας, ἃς ἐπιτραπῇ νὰ υπογραμμίσουμε μερικὲς ἀλήθειες, τὶς ὁποῖες ἂν μελετήσουμε μὲ εἰλικρίνεια, θὰ μᾶς βοηθήσουν νὰ τιμήσουμε εἰλικρινὰ τὸ μεγάλο 1821.

- Α -

Ἡ Ἑλληνικὴ Ἐπανάστασι τοῦ 1821 δὲν ἦταν ἀποτέλεσμα οἰκονομικῶν παραγόντων, δὲν ἦταν ἐπακόλουθο τῆς πάλης τῶν τάξεων, ξέσπασμα σκοτεινοῦ τυφλοῦ μίσους ἢ ἀπομίμησι ξένων ἐπαναστάσεων. Δὲν γέννησαν τὴν ἐθνικὴ μας παλιγγενεσία οὔτε ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασι, οὔτε ἡ ἀμερικανικὴ, οὔτε ἡ ρωσσικὴ ἐπιρροή.

Τὸ 1821 ξεσηκώθηκε ὁ ἐλληνικὸς λαὸς ἐναντίον τῆς τουρκικῆς κατοχῆς, **«γιά τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστι τὴν ἀγία καὶ γιά τῆς πατρίδος τὴν ἐλευθερία».** Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ περιγράψῃ κανεὶς τὶς συνθῆκες κάτω ἀπὸ τὶς ὁποῖες προσπαθοῦσε νὰ ἐπιβιώσῃ τὸ γένος κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς τουρκοκρατίας. Βαρύτατες φορολογίες, δημεύσεις περιουσιῶν, κυρίως ὅμως βίαιοι ἐξισλαμισμοί, φοβερὸ παιδομάζωμα, φόνοι καὶ ἐγκλήματα, βασανιστήρια φοβερά, ἐξευτελισμοὶ τῶν Ἑλλήνων.

Δὲν ἐπαναστάτησαν οἱ Ἕλληνες γιατί δὲν εἶχαν ψωμί. Ἄς θυμηθοῦμε τοὺς Ἐλευθέρους Πολιορκημένους τοῦ Μεσολογγίου τὸ 1826. Ἡ πείνα τοὺς θέριζε. Μὴ ἔχοντας τίποτα νὰ φᾶνε, ἔτρωγαν δέρματα καὶ φύκια. Καὶ ἐνῶ ἦταν πεινασμένοι, ἦρθε ἓνας Ἀγγλος ἀξιωματικὸς, ὁ ὁποῖος τοὺς προσέφερε πολὺ ψωμί, ἄφθονα ὑλικά ἀγαθὰ, μὲ τὸν ὅρο νὰ παραδώσουν τὸ Μεσολόγγι στὸν Ἱμπραήμ.

Τί ἀπάντησαν οἱ Μεσολογγίτες; «Ὁχι» εἶπαν, «δὲν παραδίδουμε στὸν ἐχθρὸ τὴν πατρίδα μας» καὶ ἀπεφάσισαν τὴν Ὑξοδο.

Τὸ 1821 οἱ Ἕλληνες ξεσηκώθηκαν ἐναντίον ἐκείνων ποὺ τοὺς πῆραν τὴν ἐλευθερία, αὐτῶν ποὺ δὲν ἔχαναν τὴν εὐκαιρία νὰ τοὺς ταπεινώνουν, νὰ τοὺς ἐξοντώνουν, νὰ τοὺς βασανίζουν, νὰ τοὺς πιέζουν νὰ ἀλλαξοπιστήσουν. Ἀγωνίσθηκαν οἱ Ἕλληνες νὰ διώξουν ἀπὸ τὸ κεφάλι τους τοὺς Τούρκους, οἱ ὁποῖοι βλασφημοῦσαν τὸν Ἐσταυρωμένο καὶ Ἀναστάντα Θεό μας, τὴν Παναγία καὶ τοὺς Ἁγίους μας.

- Β -

Οἱ Ἕλληνες τοῦ 1821 ἦταν πιστοὶ ὀρθόδοξοι Χριστιανοί, καὶ μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Τριαδικοῦ Θεοῦ, μὲ τὶς πρεσβεῖες τῆς Παναγίας καὶ τῶν ἁγίων μας, ἔκαναν τὸ θαῦμα.

Μπορεῖ ἐμεῖς σήμερα ποὺ ἀπολαμβάνουμε τὸν ἐλεύθερο ἀέρα, πού μᾶς χάρισαν ἐκεῖνοι μὲ τὸ αἷμα τους, νὰ μὴν ἀναφέρουμε καθόλου τὴν παρουσία καὶ τὴν προσφορὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας στοὺς ἀγῶνες τοῦ 1821. Ὅμως, ἐκεῖνοι ποὺ

θυσιάστηκαν αγωνιζόμενοι, μάς λένε τὴν ἀλήθεια.

Οἱ ἐπίσημοι ἐκπρόσωποι τοῦ Ἑθνους μας, στὴν ἱστορικὴ Α' Ἐθνοσυνέλευσι τῆς Ἐπιδαύρου, τὸ ὁμολόγησαν: «Ἐχουν περάσει δέκα μῆνες ἀπὸ τότε ποὺ ἀρχίσαμε τὸν ἀγῶνα τοῦ ἐθνικοῦ πολέμου. Ὁ ὕψιστος Θεὸς μάς ἐβοήθησε ἂν καὶ δὲν ἤμασταν ἀρκετὰ προετοιμασμένοι» (Ἀρχεῖα Ἑλληνικῆς Παλιγγενεσίας, 1821-1822, τ. α', σελ. 40-42).

«Ἡ εὐτυχία γιὰ ἐμᾶς εἶναι ἢ νὰ πεθάνουμε ἐλεύθεροι καὶ χριστιανοὶ ἢ νὰ νικήσουμε ὅπως μέχρι τώρα νικήσαμε διὰ μόνης τῆς θείας δυνάμεως τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ διὰ τῆς θείας Του βοηθείας» (Δ. Κοκκίνου, τ. 3 σελ. 355)

«Μάχου ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος» ἔγραφε ὁ Ἀλέξανδρος Ὑψηλάντης στὴν προκήρυξί του, ὁ ὁποῖος ἀπέθανε ἀπαγγέλλοντας τὸ «Πάτερ ἡμῶν».

Τὰ λόγια τοῦ Θεόδωρου Κολοκοτρώνη εἶναι ἀντιπροσωπευτικὰ γιὰ ὅλους τοὺς ἀγωνιστάς: **«Εἶναι θέλημα Θεοῦ.** Εἶναι κοντά μας ὁ Θεὸς γιατί πολεμᾶμε γιὰ τὴν πίστι μας, γιὰ τὴν πατρίδα μας, γιὰ τοὺς γέρους γονιούς μας, γιὰ τὰ ἀδύνατα παιδιὰ μας, γιὰ τὴ ζωὴ μας, γιὰ τὴ λευτεριά μας. Κι ὅταν ὁ δίκαιος Θεὸς μάς βοηθάει, ποιὸς ἐχθρὸς μπορεῖ νὰ μάς κάνει καλὰ; **Ὁ Θεὸς ὑπέγραψε τὴν λευτεριά τῆς Ἑλλάδας καὶ δὲν παίρνει πίσω τὴν ὑπογραφή του».**

Ὅλοι οἱ ἀγωνιστὲς τοῦ '21 ἦταν συσπειρωμένοι γύρω ἀπὸ τὸ ἀσφαλὲς καταφύγιο καὶ τὸ στερεὸ θεμέλιο τοῦ λαοῦ, τὴν μάνα Ἐκκλησία, ἡ ὁποία προσέφερε τὰ πιὸ ἐπιλέκτα μέλη τῆς στὸν ἀγῶνα. Πατριάρχες, ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς καὶ μοναχοί, ἔγιναν πρωτοπόροι καὶ ὀλοκαυτώματα στὸν ἀγῶνα, ἱερομάρτυρες, πρότυπα ἡρωισμοῦ καὶ αὐτοθυσίας.

Ἀλήθεια, ποιὸς μπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ τὴν θυσία τοῦ πατριάρχου ἀγίου Γρηγορίου Ε', τὴν θυσία τοῦ ἐπισκόπου Ρωγῶν Ἰωσήφ, τὸ μαρτύριο τοῦ Ἀθανασίου Διάκου; Ποιὸς ἀληθινὸς Ἕλληνας ἀρνεῖται τὸ νέφος τῶν νεομαρτύρων ἢ τὴν προσφορὰ τῶν ὀρθοδόξων ρασοφόρων στὸ Κρυφὸ Σχολεῖο; Ποιὸς, ἀκόμη, μπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ τὸ ὅτι σ' αὐτὴ τὴν τουρκικὴ σκλαβιὰ φλάμπουρα, παντιέρες, μπαϊράκια, λάβαρα καὶ σημαῖες, πού ἔκλειναν στὶς πτυχὲς τους τὸ ἀδούλωτο φρόνημα τῶν ἀγωνιστῶν, εἶχαν ὅλα ἐπάνω τους τὸν Τίμιο Σταυρό;

Ὅλα αὐτὰ φωνάζουν• «μὲ τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστι καὶ τὴ βοήθεια πολεμήσαμε. Γιὰ τὸν Χριστὸ καὶ τὴν Πατρίδα πολεμήσαμε καὶ νικήσαμε».

- Γ -

Οἱ Ἕλληνες δὲν εἶχαν οὐσιαστικὴ βοήθεια ἀπὸ τοὺς ξένους. Μόνοι τους

άνθρωπινως πολέμησαν καὶ νίκησαν: Τὸ 1821 εἶναι γνήσια ἑλληνικό. Ὑπῆρξαν οἱ φιλέλληνες ποὺ γνωρίζουμε, ἀλλ' αὐτὲς εἶναι ἰδιωτικές πρωτοβουλίες. Οἱ ἐπίσημες κυβερνήσεις τῶν ξένων κρατῶν ἔκαναν ὅ,τι μποροῦσαν γιὰ νὰ ἐμποδίσουν τὰ σχέδια τῶν φιλικῶν, τῶν Ἑλλήνων. Γιὰ παράδειγμα, οἱ Αὐστριακοὶ καὶ οἱ Γάλλοι καθοδήγησαν τὸν Κιουταχὶ νὰ ρίξη τὸν φράκτη τοῦ Μεσολογγίου (*Νικηφόρου Βρεττάκου, Λόγος γιὰ τὸ Μεσολόγγι*). Τὸ 1822, ὅταν στὴ Βερόνα συνεδρίαζαν οἱ Ἐπίτροποι τῆς Ἀγγλίας, τῆς Γαλλίας, τῆς Ρωσίας, τῆς Αὐστρίας καὶ Πρωσίας καὶ κατεδίκασαν τὴν ἑλληνικὴ ἐπανάστασι, ὁ διπλωμάτης Ἑλληνας ἀγωνιστῆς Ἀνδρέας Μεταξᾶς, εἶπε: **«Εἰς ἡμᾶς μόνον ἔχομεν νὰ ἐλπίζομεν».**

Καμιὰ ὑποστήριξι καὶ ἀπὸ πουθενὰ δὲν ἦλθε, ὅταν σήκωσαν τὰ μπαϊράκια καὶ τὰ γιαταγάνια οἱ Ἕλληνες. **Οἱ λαοὶ συγκινήθηκαν μόνον ὅταν εἶδαν τοὺς Ἕλληνες ἀγωνιστὲς νὰ γίνονται πύρινοι δαυλοὶ καὶ ὀλοκαυτώματα, ὅταν εἶδαν τὸ πάθος τοὺς γιὰ ἐλευθερία.**

Οἱ Ἕλληνες πολέμησαν, ὅπως προείπαμε, μὲ κεφαλὴ τὴν ὀρθόδοξο Ἐκκλησίᾳ μας, μὲ τὴν φλογερή, θερμή, πιστή, λιονταρίσια καρδιά τους. Δὲν ὑπελόγιζαν οὔτε τὸν ἑαυτό τους, οὔτε τὶς οἰκογένειές τους, ποὺ ἀπέμειναν μόνες. Ἡ εὐχὴ τους ἦταν **«καλὸ βόλι»** καὶ **«κάλλιο θάνατος χωρὶς ντροπὴ, παρὰ ντροπὴ χωρὶς θάνατο».** Χωρὶς τὰ ἐπώνυμα καὶ ἀνώνυμα παλικάρια τοῦ 1821, ἡ λευτεριά μας θὰ ἔμενε μόνο ὄνειρο καὶ λαχτάρα. Ὅλοι τους ἀγωνίσθηκαν ἀγνά, ἅγια, γενναῖα, γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Πατρίδος.

Ἀγαπητοὶ πατέρες καὶ ἀδελφοί,

Σήμερα, αὐτὴ τὴν ἀγία καὶ μεγάλη μέρα, εὕρισκόμενοι μέσα στὸν πανελλήνιο ἑορτασμὸ τῆς ἐπετείου τῶν 200 χρόνων ἀπὸ τὸ 1821, ἅς φέρουμε τὴν προσοχή μας μὲς στὸ ἱερό μας Μεσολόγγι.

Ὅπως ἔγραφαν τὰ «Ἑλληνικὰ Χρονικά», τὶς ἡμέρες πρὸ τῆς Ἐξόδου τῶν πολιορκημένων, στοὺς 45.000 ἄνδρες τοῦ Ἱμπραήμ μόνο «κατὰ ξηράν», τὸ ἀποκλεισμένο Μεσολόγγι ἀντιπαρέβαλε τὴν δύναμι τοῦ Θεοῦ, τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τοὺς «βραχίονας τῶν ἀδάμαντων ὑπερασπιστῶν τους».

Πάνω στὶς ντάπιες τοῦ φράκτη, ὁ μεγάλος ἱεράρχης **ἐπίσκοπος Ρωγῶν Ἰωσήφ**, κοινώνησε τοὺς προμάχους τοῦ Μεσολογγίου τὴν τελευταία ἐκείνη στιγμή, κατὰ τὴν ὁποία ὅλοι τους ἦταν ἀποφασισμένοι νὰ πεθάνουν γιὰ τὸ Χριστὸ καὶ τὴν Λευτεριά τους!

Αὐτὴ τὴν ἄγρυπνη συνείδησι, τὴν ὀρθόδοξο, τὴν ἑλληνικὴ, εἶχαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες

καὶ τὴν κράτησαν ὅλα τὰ τετρακόσια χρόνια τῆς σκλαβιᾶς. Ἐμειναν γνήσιοι Ὀρθόδοξοι καὶ Ἕλληνες, ἔγιναν ἄξιοι καὶ ἱκανοὶ νὰ ἀποτινάξουν τὸν φρικτὸ κατακτητὴ καὶ νὰ μᾶς χαρίσουν τὴν Ἐλευθερίαν.

Σήμερα, ἐμεῖς, προσοχή, ἀδελφοί! Μὴν ἀλλοιωθοῦμε καὶ λησμονήσουμε τὴν καθαρὴ ἱστορίαν καὶ τὴ θυσίαν τῶν πολεμάρχων τοῦ 1821 καὶ τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκημένων. Μὴ τοὺς προδώσουμε. Φρίττουν τὰ ἱερὰ λείψανα τῶν Προμάχων τοῦ Μεσολογγίου ἐκεῖ στὸν «Τύμβον τῶν Ἡρώων». **Ὅλοι τοὺς ἐκρυσαν στὰ κατάβαθα τῆς ψυχῆς τοὺς τὸ «εὖ» καὶ τὸ «πᾶν», τὰ ὅποια γιὰ τὸν Ἕλληνα τῆς τουρκοκρατίας ἦταν ἡ πίστι στὴν Ὀρθοδοξίαν καὶ ἡ ἀγάπη γιὰ τὴν Ἑλλάδα, τὴν πατρίδα του.**

Αὐτὸ εἶναι τὸ μήνυμα τοῦ 1821. Ὅχι ἐκεῖνα πού μᾶς λένε καὶ γράφουν ξένοι γραικύλοι, οἱ ὅποιοι θέλουν νὰ παραχαράξουν τὴν ἐλληνικὴ ἱστορίαν μας. **Ὅφείλουμε κι ἐμεῖς νὰ κλείσουμε στὴν καρδιά μας τὸ αἰώνιον παράδειγμα τῶν ἀγωνιστῶν τοῦ 1821.**

Ἀδελφοί, ἡ Ἑλλάδα μας πρέπει νὰ ζήσει. Καὶ θὰ ζήσει μόνο μὲ τὸν Χριστὸ καὶ τὴν γνήσιαν φιλοπατρίαν. Καλὸ καὶ ἅγιο Πάσχα!

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ο ΑΙΤΩΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΚΑΡΝΑΝΙΑΣ ΚΟΣΜΑΣ